

The LEGO Foundation

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

КЗВО «ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МАСАРИКА
(БРНО, ЧЕХІЯ)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ВАРШАВІ
(ВАРШАВА, ПОЛЬЩА)

УНІВЕРСИТЕТ ЯНОША КОДОЛАНІ
(БУДАПЕШТ, УГОРЩИНА)

THE LEGO FOUNDATION (КОРОЛІВСТВО ДАНІЯ)

ТЕТОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ПІВНІЧНА МАКЕДОНИЯ)

Професійна компетентність педагога: методологія, теорія, методика, практика

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції

(10 листопада 2023 року)

Одеса

2023

УДК 37.013
П24

Рекомендовано до друку та розповсюдження мережею інтернет Вченою радою Комунального закладу вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» (протокол № 7/11 від 21 грудня 2023р.)

Координаційна рада конференції:

Задорожна Л. К. – ректор Комунального закладу вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», кандидат філософських наук;

Ягоднікова В. В. – проректор з науково-педагогічної та інноваційної діяльності, КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», доктор педагогічних наук, професор;

Левчишена О. М. – проректор з науково-педагогічної та методичної діяльності Комунального закладу вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», кандидат історичних наук;

Кузнєцова О. В. – проректор з науково-педагогічної та соціально-гуманітарної діяльності КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», кандидат психологічних наук, доцент;

Балашенко І. В. – завідувач кафедри філософії освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», кандидат філософських наук, доцент;

Юрченко Т. В. – методист науково-методичної лабораторії мовно-літературної освіти кафедри методики викладання і змісту освіти.

Матеріали конференції публікуються за оригіналами рукописів, за достовірність і точність фактів, цитат, власних імен, статистичних даних та інших відомостей повну відповідальність несуть їх автори.

П24 Професійна компетентність педагога: методологія, теорія, методика, практика : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (10 листопада 2023 р.) / за заг. ред. В. В. Ягоднікової. – Одеса : 2023. - 312 с.

ISBN 978-617-7797-53-0

У збірнику репрезентовано матеріали, статті, доповіді, тези учасників Міжнародної науково-практичної конференції «**Професійна компетентність педагога: методологія, теорія, методика, практика**», що розкривають актуальні проблеми сучасної педагогічної науки і практики; відображають інноваційні підходи та стратегічні завдання освіти і педагогічної науки в умовах воєнного стану; досліджують виклики, що постають перед педагогами та менеджерами освіти в реаліях сьогодення.

Видання актуальне для керівників закладів освіти, науково-педагогічних, педагогічних працівників, шкільних психологічних служб, здобувачів вищої освіти і всіх, хто цікавиться проблемами педагогіки і освіти.

ISBN 978-617-7797-53-0

© Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради, 2023

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИКО-ПРАКСІОЛОГІЧНІ ВИМІРИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ПЕДАГОГІВ

<i>Балашенко І. В., Бондаренко Т. В.</i> Методичні координати проблематики підвищення ефективності управління освітнім процесом закладу фахової передвищої освіти у ракурсі компетентнісного підходу	6
<i>Батюк Н. О.</i> Методична підготовленість вчителів музичного мистецтва до використання української народнопісенної творчості в роботі зі школярами	11
<i>Беньковська Н. Б.</i> Дослідження поняття «міжособистісна взаємодія» у психолого-педагогічній літературі	17
<i>Букач М. М.</i> Модель ціннісного становлення як шлях до національного єднання	21
<i>Gollob R., Hrynova M.</i> Feedback as a professional competence component of a teacher/facilitator in participatory student projects	27
<i>Żywucka – Kozłowska Elż., Shpilchak L.</i> Case study w praktyce akademickiej	29
<i>Задорожна Л. К.</i> Розвиток професійної компетентності педагогів в системі неперервної освіти: стратегічні вектори	34
<i>Зарішняк І. М.</i> Складові компетентності сучасного викладача	39
<i>Звєкова В. К.</i> Формування професійної компетентності педагогів в позашкільній освіті	43
<i>Каплієнко А. І.</i> Організаційно-педагогічні умови формування компетентного вчителя-логопеда	47
<i>Каранфілова О. В., Чуйко К. І.</i> Європейські орієнтири сучасної української освіти	50
<i>Костенко Р. В.</i> Професійна культура майбутніх менеджерів наукових проєктів як складова їхньої професійної компетентності	53
<i>Котирло Т. В.</i> Формування професійного іміджу андрагога – актуалітет сьогодення українського суспільства	58
<i>Крилова В. О.</i> Волонтерство в соціальній роботі	63
<i>Кузнєцова О. В., Ляшко Н. С.</i> Співвідношення компетентності педагогічного партнерства та самоактуалізації особистості	70
<i>Максим С. І.</i> Сутність і форми прояву агресивної поведінки в мережі інтернет: соціологічний аспект	79
<i>Majchrowska-Kielak A.</i> The profession and competences of a school pedagogue in Poland	86
<i>Ліснічук Ю. В.</i> Профілактика девіантної поведінки неповнолітніх	92
<i>Онищук С. О., Скалига О. С.</i> Розвиток професійної компетентності педагога у вимірі національно-патріотичного виховання	99
<i>Ramadani R.T.</i> Challenges of primary school teachers in working with students with special needs: analysis of the current situation in North Macedonia	103
<i>Рубан А. К.</i> Професіоналізація в соціальній роботі	115

6. Шевчук, Г. І. Особливості управління якістю фахової передвищої освіти в умовах соціальної трансформації суспільства. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки*, 2019. № 5(30), С. 22-29.

УДК ДК 378:37.011.3-051:78

Батюк Наталія Орестівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музичного мистецтва і хореографії
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»,
м. Одеса, Україна

<https://orcid.org/0000-0001-9289-7561>

natzor@ukr.net

МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНО-ПІСЕННОЇ ТВОРЧОСТІ В РОБОТІ ЗІ ШКОЛЯРАМИ

Ключові слова: *методична підготовка, учитель музичного мистецтва, народно-пісенна творчість, школярі.*

Підготовка вчителів музичного мистецтва до використання української народної пісні в процесі музичної діяльності з сучасними школярами є складною та комплексною характеристикою. Цей процес передбачає наявність знань історії, обізнаність у різних жанрах пісенного фольклору, усвідомлення світоглядних та ціннісних орієнтирів народу, відображених у пісенних творах, розуміння художньо-інтонаційних особливостей народних мелодій, та вміння виконувати народні пісні відповідним чином. Однак найважливішою складовою цього процесу є внутрішня потреба вчителя залучати молоде покоління до пісенної культури українського народу. Ця потреба проявляється в активному пошуку дієвих методів та прийомів. В іншому випадку, весь отриманий досвід залишається суто індивідуальним. На сьогодні, не зважаючи на значну кількість досліджень, присвячених проблемам формування етнокультурної компетентності учителів музичного мистецтва, розгляду питань етнопедагогічної культури вчителів, а також проблемам

етнопедagogічної підготовки, проблема методичної підготовленості вчителя до використання творів українського пісенного фольклору в процесі проведення художньо-творчої діяльності учнів залишається недостатньо вивченою.

В дослідженнях присвячених проблемам підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до музично-педагогічної діяльності виокремлююся поняття «фахова» і «професійна» підготовка. У своїй праці М. Ткаченко зазначає, що «професійна підготовка включає те загальне, що характерне для діяльності всіх учителів, а фахова відображає особливості профілю, предмету» (Ткаченко, 2016, с. 46). В. Федоришин, фахову підготовленість визначає як «цілісне особистісне утворення, що свідчить про високий рівень інформаційної обізнаності в галузі музичного мистецтва, здатності до художньо-інтерпретаційної діяльності та компетентності в галузі музично-педагогічної діяльності» (Федоришин, 2014, с. 43). Автор відзначає, що ключовим показником фахової підготовленості майбутнього учителя музичного мистецтва є сформованість мотиваційно-рефлексивних стимулів, що виявляються у прагненні до постійного самовдосконалення. Тому підготовка вчителя має бути орієнтована на акмеологічний розвиток особистості, спрямований не лише на здобуття знань та практичного досвіду, а головним чином на формування особистісно-ціннісних позицій майбутнього вчителя з метою постійного професійного розвитку у майбутньому (Федоришин, 2014).

Для визначення основних напрямків методичної підготовленості вчителів музичного мистецтва розглянемо наукові дослідження, де висвітлені ефективні форми та методи здійснення методичної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у вищих мистецьких закладах освіти.

Сучасні дослідження, присвячені методичній підготовці учителів музичного мистецтва, акцентують увагу на удосконаленні практико-педагогічної діяльності. Це досягається завдяки створенню відповідних умов, що стимулюють вчителів до активного використання різноманітних методів та прийомів. Т. Бодрова розглядаючи методичну підготовку з позицій праксеологічного підходу зауважує, що дана підготовка повинна знаходитися у постійному розвитку відповідно до законів концентричності. Пропонуючи добір праксеологічних важелів оптимізації методичної підготовки майбутніх учителів музичного

мистецтва, дослідниця радить використовувати: відповідний *набір навчальних задач-ситуацій* послідовність яких «вибудовується у напрямку зростання повноти, проблемності, конкретності, новизни, практичності, міжпредметності, креативності, ціннісно-сислової рефлексії і самооцінки» (Бодрова, 2015, с. 11). На думку авторки потрібно використовувати проблемні ситуації різних типів, в залежності від поставленого методичного завдання, зокрема доцільним є застосування алгоритмічних та евристичних схем, для стимулювання продуктивності навчання. Для усвідомлення майбутніми вчителями важливості методичної підготовки, особливе значення має методичний супровід у процесі освоєння ними фахових дисциплін (Бодрова, 2015, с. 11).

Є. Проворова, у своєму дослідженні методичної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, визначає цей процес як музично-педагогічне навчання, спрямоване на освоєння методичних знань, досвіду та практичних умінь у галузі музичної освіти. Авторка концептуалізує методичну підготовку як «складне системно-інтеграційне утворення, яке передбачає органічний зв'язок та взаємопроникнення таких напрямів підготовки: психолого-педагогічного, поліхудожнього, музично-теоретичного, музично-виконавського, практико-педагогічного та науково-дослідного» (Проворова, 2018, с. 311-312).

Підсумовуючи сказане, можна констатувати що методична підготовленість учителя музичного мистецтва – це раціонально-організована та продуктивна музично-педагогічна та методична діяльність. Її якість визначається свідомим вибором форм, засобів, та методів роботи, чіткими критеріями оцінки для досягнення бажаного результату, а також програмуванням етапів діяльності, що проявляється в оптимальному виконанні задуманих рішень (ефективність, самоорганізація часу, врахування психолого-педагогічних факторів).

Як зауважує більшість науковців методична підготовленість майбутнього учителя музичного мистецтва відзначається здатністю до чуттєво-емоційного сприймання художньо-образного змісту музичного твору та умінням залучити учнів до слухання та розуміння музичного мистецтва. Це охоплює не лише глибоке розуміння структури музичних творів, а й виявлення чуттєвої реакції на виразові аспекти музики. Крім того, важливим аспектом є здатність вчителя створювати педагогічне середовище, що сприяє розвитку музичного смаку та творчого потенціалу учнів,

спонукаючи їх до активного вивчення та власної творчої інтерпретації творів музичного мистецтва. Чуттєво-практична взаємодія особистості з творами музичного мистецтва, викликає у неї усвідомлення творчого акту, надаючи йому соціальної значущості. Це, в свою чергу, приводить вчителя до професійної самореалізації, яка вже має для нього культурно-історичний сенс.

Таким чином якість методичної підготовленості вчителя музичного мистецтва безпосередньо пов'язана зі світоглядом, наявністю широкого кругозору, рівнем естетичного та духовного розвитку, інтелекту, а також прагненням удосконалювати свою педагогічну майстерність.

Розглянемо основні аспекти методичної підготовленості вчителів музичного мистецтва до використання української народно-пісенної творчості в процесі музичної діяльності зі школярами, спираючись на сучасні наукові дослідження присвячені дотичним проблемам. Так, у дисертаційному дослідженні Чень Хань підготовленість майбутніх учителів до формування національної культури школярів засобами народно-пісенної творчості трактує як «здатність опрацьовувати та творчо застосовувати жанрово-стилістичні, образно-символічні, комунікативно-дійові, етноментальні, поліхудожні властивості народно-пісенної творчості як ресурсу формування національної культури школярів у різних формах музично-освітнього процесу» (Чен Хань, 2021, с. 25).

Сюй Цзяюй досліджуючи сучасні тенденції етнокультурної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на музично-педагогічних факультетах визначає наступні позиції, що характеризують їх підготовленість: засвоєння й розуміння національних виховних ідеалів та надбань матеріальної культури народу; оперування й застосування у практичній діяльності методів і засобів етномузичної педагогіки; здатність представлення та трансляції творів власної культури в різноманітному оточенні світових етнічних культур, здійснення професійної діяльності з урахуванням полікультурного освітнього середовища (Сюй Цзяюй, 2017). Г. Тупікова досліджуючи підготовку майбутніх учителів до патріотичного виховання учнів засобами українського музичного мистецтва обґрунтувала феномен підготовленості до означеної діяльності який проявляється в «єдності знань історії і культури України, позитивному емоційному ставленні до Батьківщини, патріотичній позиції та готовності до творчого

використання українського музичного мистецтва у патріотичному вихованні школярів» (Г.Тупікова, 2018, с. 69). Методичну підготовленість авторка вбачає в опануванні майбутніми учителями таких методів патріотичного виховання школярів як: моделювання духовно-моральної ситуації, пошукової діяльності, метод проєктів, дискусії, метод повтору, музично-емоційного впливу.

Отже, методична підготовленість учителів музичного мистецтва до використання української народно-пісенної творчості в процесі музичної діяльності зі школярами, передбачає використання методичного інструментарію, що включає засоби та стратегії формування учнівського інтересу до національної культури через сприймання і виконання народної пісні. Урахування педагогічних впливів у процесі ознайомлення з музичним матеріалом, формування практичних навичок вокально-хорової роботи, аналізу та інтерпретації пісень, що сприятиме ефективному впливу на художньо-естетичне та ціннісне ставлення учнів до народно-пісенної творчості.

Список використаних джерел

1. Бодрова, Т. О. (2015). Методична підготовка майбутніх учителів музики: праксеологічний контекст. *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя*, 1, 7-12.

2. Проворова, Є. М. (2018). *Теорія і практика методичної підготовки майбутнього вчителя музики на засадах праксеологічного підходу* [Дис. докт. пед. наук, НПУ імені М. П. Драгоманова]. Репозитарій Українського державного університету імені Михайла Драгоманова <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/21433>.

3. Сьюй Цзяюй, (2017). *Методичні засади етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання* [Дис. канд. пед. наук, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова]. Репозитарій Українського державного університету імені Михайла Драгоманова <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/21433>

4. Ткаченко, М. (2016). Специфіка та зміст фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Пріоритетні наукові напрямки педагогіки і психології* (с. 46-49). Видавець: Харків «Центр педагогічних досліджень».

5. Тупікова, Г. А. (2018). *Підготовка майбутніх учителів до патріотичного виховання школярів засобами українського*

музичного мистецтва [Дис. канд. пед. наук, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка]. Репозитарій СДПУ. <http://surl.li/nhduc>

6. Федоришин, В. І. (2014). *Теорія та методика фахової підготовки майбутніх учителів музики на акмеологічних засадах* (Автореф. дис. д-ра пед. наук, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова) Репозитарій НПУ. <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/6919>

7. Чен, Хань (2020). Методична підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до формування національної культури школярів засобами народно-пісенної творчості. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 9(103), 485–495.

Nataliia Batiuk,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Musical Art and
Choreography South Ukrainian National Pedagogical University named
after K. D. Ushynsky,
Odesa, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-9289-7561>
natzor@ukr.net

METHODICAL PREPAREDNESS OF MUSIC TEACHERS FOR UTILIZING UKRAINIAN FOLK SONG CREATIVITY IN WORK WITH SCHOOL STUDENTS

*Key words: methodological training, music teachers, folk song
creativity, schoolchildren.*